

Årsberetninger fra Køge Arkiverne 2009

Køge Byhistoriske Arkiv

Magasinforhold

Da Køge Byhistoriske Arkiv i 2007 flyttede til nye lokaler i Vestergade 26, var det ikke muligt at flytte magasinerne med til den nye adresse. Det indgik derfor i planerne, at der skulle bygges nyt magasin i tilknytning til huset i Vestergade.

Køge Kommune bevilgede midler til at gennemføre et forprojekt, hvor forskellige muligheder for at opføre et nyt magasin skulle afprøves. Undersøgelsen konkluderede, at det ville blive alt for dyrt og risikabelt at satse på et underjordisk magasin. I stedet blev der fremlagt forskellige forslag til et nyt magasin over jorden. Køge Fonden vedtog at arbejde videre med et forslag til en kubeformet bygning, der kan rumme forholdsvis flest hyldemeter, og tilmed er den billigste af de foreslåede løsninger. Forprojektet blev præsenteret for Kulturudvalget i marts 2008. Den endelige udformning af magasinet fastlægges dog først, når der er bevilget midler til projektet og en egentlig projektering skal finde sted.

I forbindelse med budgettet for 2010 blev der ansøgt om midler til byggeriet, men desværre blev ansøgningen ikke imødekommet. Køge Fonden og arkivet havde også ønsket at fremskynde en arkæologisk forundersøgelse på grunden, men den har måttet opgives, da udgifterne hertil viste sig at være større end først antaget. Den arkæologiske undersøgelse er herefter udskudt til det tidspunkt, hvor et nybyggeri kan gå i gang. Arkivet havde håbet at kunne iværksætte undersøgelsen tidligere for at udnytte tiden optimalt.

Køge Fonden undersøger sammen med Kulturforvaltningen, hvilke alternative muligheder der er for at realisere planerne om et nyt magasin. Da arkivets lokaler er i en kommunalt ejet bygning, og kommunen vil være bygherre i forbindelse med opførelse af nyt magasin, kan det være vanskeligt at rejse private midler til formålet. Køge Fonden håber at kunne finde en løsning på denne problemstilling, således at der også kan søges midler fra privat side.

Hovedparten af arkivets arkivalier, den unikke lokale kulturarv, er således fortsat placeret i magasinerne på Torvet. De er ikke opført til formålet og lever ikke op til blandt andet kravene til klimastyring. Gode tidssvarende magasiner beskytter arkivalierne og modvirker skader, der senere skal repareres gennem omkostningstunge konserveringsarbejder. Arkivet har naturligvis sikret arkivalierne bedst muligt under de eksisterende forhold.

Adskillelse af magasiner og øvrige lokaler medfører mange ulemper for personalet, gæsterne og arkivalierne. Transporten af arkivets materiale frem og tilbage mellem Torvet og Vestergade er et tidskrævende og tungt arbejde. Det er fysisk belastende for personalet, og der spildes tid, som kunne udnyttes til andre formål. Arkivet har i forvejen kun sparsomme personaleressourcer.

For gæsterne er det ligeledes forbundet med besvær, da de skal bestille materialet inden, de besøger arkivet. Selv om vi forsøger at hjælpe via hjemmesiden, mail eller telefon, bliver det ofte nødvendigt at komme en ekstra gang, inden det ønskede materiale kan findes frem. Dette er i modstrid med arkivets bestræbelser i øvrigt på at lette adgangen til materialet og fremme impulsive henvendelser.

Arkivets materiale, den unikke kulturarv, har heller ikke godt af transporten. Det bliver bl.a. udsat for store udsving med hensyn til temperatur og luftfugtighed. Et tidssvarende nærmagasin ville forbedre bevaringen og håndteringen af materialet og modvirke nedbrydning. Når man tænker på de mange ressourcer, arkivet anvender på at indsamle, registrere og pakke materialet, må man håbe, at der snarest muligt sikres bedre magasinforhold.

Formidling

Publikum

Køge Byhistoriske Arkiv bestræber sig på at nå borgerne der, hvor de befinder sig. Det betyder, at en stor del af vores formidling finder sted uden for arkivets fysiske rammer, ude i byrummet, i foreningslokaler eller på nettet.

Arkivet har fortsat sin satsning på hjemmesiden, som hele tiden opdateres og udvides. Her finder historisk interesserede borgere svar på mange spørgsmål på det tidspunkt, hvor spørgsmålet melder sig, eller det passer bedst ind i deres program. Der ligger artikler om historiske emner, film, billeder og meget andet. For eksempel er der på Historieskolen Clios hjemmeside meget materiale, som kan benyttes af børnefamilier, der vil gå eller cykle en tur i området og samtidig lære noget på en sjov måde. Køge Byhistoriske Arkiv er desuden på facebook og twitter. Væksten i arkivets brugere ligger således på nettet, hvor mange flere kan få glæde af vores tilbud. I dag er det typisk således, at brugerne først undersøger oplysninger på nettet og derefter besøger arkivet for at gå mere i dybden med undersøgelserne.

Samme fleksibilitet rummer muligheden for at stille spørgsmål til arkiverne via mail og hjemmesidens kontaktboks. Der kommer hvert år et stort antal af sådanne forespørgsler.

Formidlingen har stor fokus på børn og unge. Arkivet udvikler nye tilbud til børn og deres familier i og uden for skolen. Vi bestræber os meget på at nå ud til lærerne og skolerne med budskabet om de tilbud, der stilles til rådighed fra arkivernes side. Vi har et fint samarbejde med PUC i Køge om kurser for lærere, hvor vi fortæller om de ressourcer, der frit stilles til rådighed på vore sites på nettet, i bøger, byvandring med mere. Ligeledes har vi et fint kontaktnetværk til skolerne, der jævnligt modtager informationer fra Historieskolen Clio og de fire arkiver.

Også andre aldersklasser er interesseret i lokalhistorie. Hvert år besøger arkivleder Birte Broch klubber, foreninger og dagcentre for at vise gamle Køgefilm eller billeder og fortælle om Køges historie. Arkivet står også for byvandring i årets løb. For eksempel stod Birte Broch i spidsen for en vandring på Sønder Havn for projektet Køge Kyst i oktober 2009, hvor der deltog omkring 100 personer. Arkivar Lars Kjær har varetaget populære sms- og gps- jagter for grupper af børn, forældre og lærere. Endelig har arkivet udarbejdet en folder med forslag til cykelture rundt i kommunen, hvor man samtidig besøger og lærer om historiske monumenter og skulpturer.

Formidlingen foregår også gennem Køge Studier, lokalhistoriske bøger og artikler i den lokale presse. Bøgerne fra de fire arkiver har mange læsere. Det er således vort håb, at vi med en bred vifte af tilbud når ud til flest mulige brugere.

Arkivets samlinger formidles også til brugerne i arkivets lokaler i Vestergade 26. Her får gæsterne materialet stillet til rådighed og modtager den fornødne hjælp fra arkivets personale. Åbningstiderne er de samme som de senere år. Der er stadig åbent hver onsdag aften til kl. 20 – undtagen i de tre sommermåneder – af hensyn til dem, der ikke kan komme inden for dagtimerne.

Kulturjagt Køge Bugt

Gennem hele 2009 har vi arbejdet med det meget spændende projekt Kulturjagt Køge Bugt. Det er et projekt finansieret af Kulturregion København Syd, og der er deltagere fra Greve, Solrød, Køge og Stevns kommuner.

Deltagerne i projektet Kulturjagt Køge Bugt har samarbejdet om at udvikle formidlingen af kulturarven ved hjælp af nutidens medier, de medier børn færdes hjemmefra i. På sitet ankommer man til kulturjagten flyvende i et luftskib. I hver af de 4 kommuner er der 6 kulturmiljøer, som man kan gå på opdagelse i. Det er helt frit, hvilken vej, man vælger. Man kan gå systematisk frem eller springe lidt rundt mellem de steder, der ser spændende ud. Der kan skabes utallige sammenhænge på tværs af kulturmiljøerne og kommunerne.

Hvert kulturmiljø er forsynet med korte tekster, faktabokse, quizzer, såkaldte imagoskoper og mange billeder. Lokalarkiver har jo en skat af billeder i samlingerne. Resultatet af Kulturjagt Køge Bugt er altså en moderne skattejagt i historien. Kulturjagt Køge Bugt er tænkt som en opfordring til at bevæge sig ud og gå på opdagelse i lokalområdet. Man kan også besøge det lokale arkiv, museum eller bibliotek for at få mere at vide.

Kulturregion København Syd lægger vægt på tværgående samarbejde. I gruppen bag Kulturjagt Køge Bugt kendte nogle af os hinanden i forvejen, andre ikke. Vi skulle altså ikke blot fremstille et produkt, men også have en gruppe etableret. Det lykkedes at skabe et rigtigt velfungerende samarbejde med en god og munter stemning. Der blev skabt smidige og anvendelige løsninger, gode idéer og fælles udvikling. Alle i projektgruppen har bidraget med både arbejdstid og fritid, fordi det har været så spændende og anderledes. Malene Erkmann har været IT-koordinator på projektet. Hun er både lærer, IT-ekspert og ildsjæl, hvilket har betydet meget for projektets fine resultat.

Køge Byhistoriske Arkiv har stået for koordineringen af projektet og varetaget regnskabsfunktionen. Arkivleder Birte Broch har været medlem af projektets styregruppe, og Historieskolen Clio ved arkivar Lars Kjær har været tovholder. Begge har bidraget til det faglige indhold. Glen Sarka har stået for regnskabet. Opgaven har været en aktivitet under Historieskolen Clio ved Køge Byhistoriske Arkiv.

Resultatet kan ses på www.kulturjagtkoegebugt.dk

Hit med Historien

På Grundlovsdag i 2009 blev den nyeste bog i serien ”Hit med Historien” præsenteret ved et festligt arrangement på Køge Torv. Denne bog med tilhørende hjemmeside omhandler Køge i perioden 1850-1914. Bogen har titlen ”Køge 1850-1914. Frihed, folkestyre og fremskridt” og er skrevet af arkivleder Birte Broch. Der er nu udgivet fire bøger i serien, hvor der planlægges syv bøger i alt.

Arrangementet på Torvet var et samarbejde mellem Teknisk Forvaltning, Køge Museum og ”Hit med Historien”. Det var nemlig så heldigt, at den nyrenoverede statue af Frederik VII skulle tilbage på sin plads på Torvet på Grundlovsdag, og med den centrale placering, Grundloven har i den nye bog fra ”Hit med Historien”, var det en oplagt mulighed at markere udgivelsen samtidig med statuens tilbagekomst. Køge Museum har varetaget opgaven med at renovere statuen, der har stået på Torvet siden 1869 og derfor trængte til en grundig gennemgang.

Det blev en festlig dag på Torvet med mange mennesker forsamlet. Der blev holdt taler af Michael Mogensen, formand for Teknik- og Miljøudvalget, af borgmester Marie Stærke og arkivleder Birte Broch, bogens forfatter. Efterfølgende var der en reception på Køge Bibliotek i Kirkestræde. Alle medlemmer af gruppen bag ”Hit med Historien” var udklædt i hvide kjoler, inspireret af kvindetoget til Amalienborg i 1915, hvor danske kvinder takkede for valget som følge af Grundloven af 1915. Bogen fik en fin omtale i pressen, og der er siden blevet solgt en del af alle projektets udgivelser.

”Hit med Historien” har stor fokus på, at de publicerede ressourcer bliver benyttet i skolernes undervisning. På hjemmesiden ligger der gennemarbejdede forslag til undervisningsforløb, der tager hensyn til fælles mål og kanonpunkter, netop med det formål at lette lærerens arbejde med stoffet. Der har ligeledes i samarbejde med PUC i Køge været afholdt et vellykket kursus for lærere med udgangspunkt i ”Køge 1850-1914. Frihed, folkestyre og fremskridt”. Arkivleder Birte Broch og konsulent Karin Larsen var undervisere på kurset.

”Hit med Historien” arbejder videre med næste del, som omhandler Køge i Renæssancen. Der vil som tidligere blive knyttet børnekonsulenter til arbejdet. Forfatteren bliver Thomas Meloni Rønn, der har stor erfaring med udarbejdelse af undervisningsmateriale. Denne del af projektet har

fået støtte fra Kulturudvalget, Børne- og Ungdomsudvalget, Carlsen-Langes Legatstiftelse og Nordea-fonden.

Køgedatabasen

Den mest besøgte del af vores hjemmeside er Køgedatabasen. Her findes et væld af oplysninger om Køges historie, som man kan søge i via fritekstsøgning, emne og tid. Det er arkivets frivillige medarbejder Vagn Gulbrandsen, der varetager denne store opgave. Der er nu lagt oplysninger ind til og med 1959. Der er tale om forholdsvis kortfattede oplysninger, som kan udbygges gennem et besøg i arkivet.

Folketællinger

Gennem mange år har arkivets frivillige medarbejder Ole Søndergaard indtastet folketællinger fra Køge Købstad og Landdistrikt, således at der kan søges i dem på Dansk Demografisk Databases hjemmeside <http://www.ddd.dda.dk> De ligger på denne hjemmeside, fordi de indgår i et landsdækkende projekt, kildeindtastningsprojektet KIP, hvortil et stort antal personer leverer data. Senest er folketællingen for 1916 blevet lagt på. Ole Søndergaard er nu kommet langt med den omfangsrige folketælling for 1921.

Historieskolen Clio

Formålet med Historieskolen Clio er at udvikle tilbud til børn i og uden for skoletiden, der skal formidle viden om den lokale historie. Arkivar Lars Kjær er tovholder på projektet. Der er etableret et netværk af kontaktpersoner i skoleverdenen, som videreformidler informationer vedrørende projektet. Desuden er der tilknyttet en idégruppe, der mødes jævnligt for at drøfte projektets udvikling og komme med forslag til nye tiltag. I gruppen er der repræsentanter fra skolerne, bibliotekerne og arkiverne. Historieskolen Clio udsender et nyhedsbrev.

En af årets helt store opgaver har været at udarbejde materiale til Kulturjagt Køge Bugt, der nu ligger klar med tilbud til alle børn, familier og skoler. Arkivar Lars Kjær har desuden fungeret som tovholder på dette tværkommunale projekt, som er omtalt ovenfor. Blandt de øvrige tilbud kan nævnes udviklingen af en sms-baseret byvandring i Køge, hvor deltagerne ved at sende en sms straks kan få svar på, hvorfra gaderne har deres navne. Endnu et eksempel på fleksibel formidling i byrummet uafhængigt af åbningstider med mere.

Mange af tilbudene fra Historieskolen Clio består af aktiviteter og ressourcer, som frit kan benyttes af skoler, børn og forældre, når de har tid og behov for det. Historieskolen Clio er også på facebook og twitter.

Kyndelmisse

Køge Byhistoriske Arkiv deltog som altid i Kyndelmisse i Køge. Årets tema var sort-hvid. Programmet bestod af åbent hus i lokalerne i Vestergade. Alle var velkomne til at stille spørgsmål til arkivets materiale og virksomhed. Desuden vistest en fotoudstilling med portrætter fra fotografiets barndom samt en udstilling med ældre fotoapparater. Hele aftenen var der mulighed for at se gamle film fra Køge og omegn.

Byarkivets medarbejder Ole Søndergaard stod for en aftenvandring i Køge by med titlen ”Myter, halve løgne og sandheder om Køges historie”. Der var stor tilslutning til vandringen, der tog fat på nogle sejlivede historiske myter.

Desuden havde Byarkivet et arrangement i rådhusets kantine. Her fortalte Jesper Stub Johnsen, bevaringschef ved Nationalmuseet, om sikring af fotografier, video, smalfilm og portrætter hos private.

Køge Studier 2008

Arkivernes årsskrift *Køge Studier* udkom i 2009 for 21. gang, med Birte Broch som redaktør af alle årgange. Årsskriftet indeholdt tre lokalhistoriske artikler. Skovbo Lokalhistoriske Arkivs medarbejdere Erik Augustinussen og Lone Rasmussen indledte med en artikel om Grønholt Legatskole. Herefter berettede tidligere udgaveredaktør ved *Dagbladet*, Palle Christensen, om sin barndom og opvækst i stationsbyen Herfølge. Den 3. artikel var skrevet af formanden for Dansk Vestindisk Selskab, Anne Walbom. Hun fortalte om Emilie Langkjær fra Køge, der boede på St. Croix, hvor hun tog en række fine fotografier. Desuden kunne man læse de fire arkivers årsberetninger om de mange aktiviteter i årets løb. Rachel Kollerup Fabricius havde atter udarbejdet *Køge Studiers* fine omslag.

Fælles logo og hjemmeside

For at markere samhørigheden fik Køge Arkiverne i 2008 udarbejdet et fælles logo. Dette logo anvendes nu på det fælles brevpapir, hjemmeside og andet materiale fra arkiverne.

I løbet af 2009 har de fire arkiver fået en ny fælles hjemmeside på adressen www.koegearkiv.dk. Her kan man finde et væld af oplysninger om de fire arkiver og deres samlinger. Hjemmesiden viser mange fotografier fra samlingerne og rummer en rig samling af historiske oplysninger og fortællinger om Køge og omegn. Der gøres en stor indsats for at opdatere og udvide siden.

Digitalisering af båndoptagelser

Alle fire arkiver har gennem årene foretaget båndoptagne interviews med lokale borgere. Disse båndoptagelser består af gamle spolebånd og kassettebånd, der efterhånden er truet af nedbrydning og derfor bør overføres til et digitalt format. Desuden betyder den tekniske udvikling, at det bliver stadigt vanskeligere at kunne afspille båndene. Derfor har vi taget initiativ til at iværksætte en digitalisering af de gamle bånd. Da det er meget omkostningstungt, gennemføres projektet i etaper, efterhånden som vi kan skaffe midler til det. I 2009 har vi modtaget støtte til opgaven fra Danske Initiativpuljer og fra Køge Fondens Venner. Vi er meget taknemmelige over denne støtte. Den første portion båndoptagelser er nu ved at blive digitaliseret, og vi håber, det lykkes os at få midler til resten af projektet. Det er Ålborg Stadsarkiv, der foretager digitaliseringen, således at den tekniske kvalitet skulle være sikret.

Digitaliseringen betyder for det første en sikring af optagelserne. For det andet giver det bedre muligheder for at formidle materialet til en bredere kreds, for eksempel via arkivernes hjemmeside.

Også registreringen af arkivets materiale er gennem mange år blevet foretaget digitalt ved hjælp af programmet Arkibas. I 2009 har vi arbejdet med at konvertere registreringerne til den nyeste version af Arkibas. Det har været en arbejdskrævende proces, der endnu ikke er afsluttet.

Fra indkomstjournalen

Køge Byhistoriske Arkiv modtager hvert år en lang række større og mindre afleveringer, som alle er med til at kaste lys over den lokale historie.

Blandt indleveringerne i 2009 skal nævnes forhandlingsprotokollen fra Køge Børneasyl i Kirkestræde 10. Børneasylet blev etableret i 1856, og lige siden har bestyrelsen skrevet referater i den samme protokol. Nu var siderne brugt op, og bestyrelsen overlod protokollen til Byarkivet. Det foregik i Køge Børneasyl, hvor børnene overrakte den fint indpakkede protokol til arkivleder Birte Broch. Det er en fornøjelse at opleve en sådan bevidsthed om betydningen af den historie, der ligger bag den daglige og nutidige virksomhed.

Også andre børn og unge spiller en aktiv rolle i Køges historie. Siden 1981 har der i Køge været et Fælleselevråd, hvor repræsentanter for eleverne har drøftet aktuelle problemstillinger og iværksat forskellige projekter. Eleverne har også været aktive i forbindelse med Køges børn- og

ungebyråd. Der er nu indleveret materiale vedrørende Fælleselevrådet, der kan belyse rådets historie i perioden 1989-2006. Der er vedtægter, elevrådets avis, billeder, en gæstebog og materiale om projekter.

De Samvirkende Idrætsklubber i Køge (DSIK) har nu opløst sammenslutningen. Byarkivet har allerede ældre materiale om DSIK, og i 2009 er der blevet indleveret yderligere materiale. Det drejer sig om mødereferater m.m. fra årene 2002-2008. Samtidig har vi aftalt, at der senere kommer mere, således at sammenslutningens historie vil være fuldt belyst.

Arkivleder Birte Broch havde i 2009 den fornøjelse, at medarbejderne i Kjøge Mini-By valgte hende som borgmester i minibyen. Det foregik ved et festligt arrangement i maj 2009, hvorfra der er blevet indleveret en DVD som dokumentation. Senere på året deltog Birte Broch ved søsætningen af minibyens skib "Enigheden". Det skete under minibyens sommerfest, som ligeledes er blevet optaget på DVD og doneret til Byarkivet. Kjøge Mini-By har i årets løb fortsat afleveringen af det materiale, der ligger til grund for opførelsen af husene.

Blandt indleveringerne kan desuden nævnes materiale vedrørende Køge Museums Venner, Køge Windsurfing Klub, Køge Boldklub, Socialdemokratiet i Køge, Foreningen af 2. April samt slægtshistorisk materiale vedrørende familien Feigh.

Køge Byhistoriske Arkiv har fortsat digitaliseringen af nogle af arkivets gamle videoer. Det er vort håb, at det senere kan lade sig gøre at få digitaliseret de gamle originalfilm i arkivets samlinger.

Historieskolen Clio ved Køge Arkiverne har blandt andet stået for et spændende projekt i Ellemarken. Her har børn fra fritidscenteret Spidsen selv optaget en film om livet i Ellemarken og bebyggelsens historie. Resultatet er blevet afleveret på en DVD til Byarkivet.

Hvert år bliver der indleveret et stort antal fotografier, negativer, dias og postkort. Blandt fotografierne kan nævnes et album med fotografier fra Køge Havn i 1930'erne og nogle fotografier af Junckers Savværk fra samme periode.

Alle indleveringer til arkivet er gaver fra personer, virksomheder eller institutioner, der ønsker at støtte vores arbejde med at bevare kilderne til den lokale historie for eftertiden. Vi er meget taknemmelige over disse gaver og bestræber os på at bevare dem bedst muligt. Det meste af vores materiale er umiddelbart tilgængeligt for arkivets gæster. Man kan dog roligt aflevere også mere følsomt materiale til arkivet, da det kan aftales, at materialet skal være lukket i en bestemt årrække. Man kan henvende sig i arkivet og aftale nærmere. Tak til alle, der har skænket arkivalier til arkivet i 2009.

Personale

Byarkivets ansatte personale består af kontorassistent registreret revisor Glen Sarka, kontorassistent og lærer Kirsten Søndergaard Nielsen, arkivar mag. art. Lars Kjær og arkivleder cand. mag. Birte Broch, der tillige er leder af arkiverne i Skovbo, Herfølge og Højelse. Desuden er arkivar og bibliotekar Lone Rasmussen ansat med dagligt ansvar for Skovbo Lokalhistoriske Arkiv. Det ansatte personale varetager opgaver og yder faglig støtte ved alle fire arkiver.

De frivillige medarbejdere er Raymond Brix, Ole Struer, Susan Hansen, Vibeke Laursen, Helene Binzer, Ole Søndergaard, Anita Ambjørn, Vagn Gulbrandsen, Jørgen R. Poulsen, Esther Hald og Jytte Sørensen.

Det er en stor glæde, at arkivet i det daglige kan trække på en stab af frivillige medarbejdere, der tilfører det lokalhistoriske arbejde helt nødvendige ressourcer. Det er fortsat hensigten at bevare kombinationen af lønnede ansatte og ulønnede frivillige medarbejdere. Ikke blot på grund af det store arbejde, der ydes af de frivillige medarbejdere, men i lige så høj grad på grund af den entusiasme og store berøringsflade, arkivet hermed beriges med. Samtidig skal det understreges, at fordelingen mellem ansatte og frivillige naturligvis skal være rimelig i forhold til arbejdsopgavernes art og omfang.

Arkiverne har et fantastisk personale, der med et godt humør når rigtig meget. Der er et stort pres på personaleressourcerne, og mange opgaver må vente. Der er eksempelvis et stort efterslæb, hvad angår arkivering af indleveret materiale. For at løse dette problem har Køge Fonden ansøgt om flere ressourcer til denne opgave.

Mange tak til alle medarbejdere for et frugtbart og godt samarbejde i årets løb.

Støtte

Den økonomiske basis for arkivets virksomhed skyldes først og fremmest *tilskud fra Køge Kommune*. Vi takker varmt for hjælpen og for den imødekommenthed, som kommunen viser over for vort arbejde. Vi ser frem til et fortsat godt samarbejde.

Køge Fonden har igen i 2009 ydet et værdifuldt bidrag til arkivernes drift, herunder til øget sekretærhjælp, servicejob samt IT-udgifter. Undertegnede vil gerne på personalets vegne rette en hjertelig tak til Køge Fondens bestyrelse for dens positive indstilling til arbejdet i arkivet.

Vi har fortsat det gode og positive samarbejde med *Alm. Brand* vedrørende lokalerne. Desuden takker vi *Dagbladet* for atter at have ydet økonomisk støtte til arkivets arbejde. Fra *Køge Fondens Venner* har vi fået støtte til at få digitaliseret en del af arkivets gamle båndoptagelser. *Danske Initiativpuljer* har ydet tilskud til samme formål, hvilket glæder os meget, da det er en meget bekostelig sag. Vi er meget taknemmelige over denne hjælp.

Køge Fondens Venner og de to øvrige lokalhistoriske foreninger i Køge Kommune yder hvert år en værdifuld opbakning til de fire arkivers arbejde. Tilsammen er der godt 600 medlemmer af foreningerne, hvilket vidner om den store historiske interesse i vores område.

Køge Byhistoriske Arkiv har i det forløbne år mødt stor velvilje på *Gammelkjøgegaard*, hvilket vi siger tak for. Arkivet har ligeledes et godt samarbejde med *Dagbladet*, *Køge Medie Center*, *Køge Onsdag*, *Radio Køge*, *Fælles- og Kulturforvaltningen*, *KøgeBibliotekerne*, *Køge Museum*, *Turistkontoret* og *de øvrige kulturinstitutioner i kommunen*. Vi møder altid hjælpsomhed og venlighed, hvilket er af stor betydning for en lille institution som vores.

Birte Broch
Juni 2010

Skovbo Lokalhistoriske Arkiv

Medarbejdere

Vi er tre faste medarbejdere. Foruden Lone Rasmussen, der er ansat 20 timer ugentlig, er vi to frivillige medarbejdere, Terri Nielsen og Erik Augustinussen.

Terri Nielsen, der er biblioteksstuderende, er startet som ny frivillig medarbejder i arkivet. Hun kommer fem timer om ugen i de semestre, hvor studiet tillader det. Terri tager sig af inddatering i Arkibas, indscanning af billeder, oprettelse af databaser mv.

Erik Augustinussen deltager i arkivets arbejde tirsdage og torsdage. Tirsdagene bruges i øjeblikket til et projekt omkring skolerne i Borup-Kimmerslev sogne fra den spæde start op til 1940, som Erik og Lone arbejder sammen om. Om torsdagen hjælper Erik med publikumsbetjening, hvis der er travlt, ellers arbejdes der med skoleprojektet. Erik afløser desuden for Lone i forbindelse med ferie og sygdom.

Anne-Grethe Poulsen, der ligeledes har været frivillig medarbejder i en årrække, har valgt at stoppe endegyldigt pr. 1.1.2010.

Pladsforhold

Det er ikke nogen hemmelighed, at arkivet i den grad mangler plads. Der er ikke mere overskydende plads i brandskabene, og protokolrummet er fyldt op. Større afleveringer må anbringes på loftet, hvilket naturligvis er en nødløsning. I begge tilfælde er sikkerheds- og opbevaringsforholdene helt utilstrækkelige. Derfor håber vi meget på, at vi inden for en overskuelig fremtid får forbedret vores opbevaringsmuligheder.

Rådhuset i Borup

Det bringer os direkte over i projektet omkring det gamle rådhus i Borup. I 2009 har Birte Broch og undertegnede været til møde angående planerne for Kulturhus/foreningshus i Borup, hvor det er planen, at arkivet skal flyttes til. Vi fik forelagt prospekter og tegninger, hvor vi kunne studere arkivets placering og tildeling af lokaler. Da tegningerne var uden målangivelse, har det været lidt svært præcist at forholde sig til planløsningen.

Vi har derfor afventet en detailprojektering, men for øjeblikket ser det ikke ud til, at projektet bliver gennemført i sin oprindelige form. Da der mangler penge på kommunens budget for de næste år, er det i maj 2010 vedtaget at realisere etape 1 af Foreningshus Borup uden bibliotek og arkiv. Der arbejdes videre med sagen, men det er uafklaret, hvornår arkivet i givet fald kan flytte med.

Indleveringer

I årets løb har vi modtaget en hel del interessante indleveringer. Vi har bl.a. modtaget et fotoalbum, der har tilhørt en tidligere lærer ved Borup skole. Det indeholder bl.a. billeder fra selve skolen samt fra lærerens deltagelse i flere forskellige lejrskoler.

Vi har ligeledes modtaget en del billeder og oplysninger om Holme Mølle af sønnesønnen til den gamle møller Jens Jørgensen.

Arkivet modtager fortsat kopier af alt materiale, der genereres af en brugers forskning i Regnemarks Bakke, Dyndet og Udløbet. Den pågældende har desuden startet den samme proces omkring Kimmerslev og Bøgede. Materialet indeholder navne på beboere i henholdsvis gårde og huse på de nævnte lokaliteter fra så langt tilbage, som det har været muligt med sikkerhed at fastslå det. For hver ejendom er der oplysninger om ejendommens historie samt billeder.

Arkivernes Dag

Arkivet deltog også i år i det landsdækkende arrangement med emnet: Gårdenes og husenes historie. Vi havde opsat luftfotos af både gårde og huse i arkivet, ligesom vi havde udskiftningskortene fremme. Et par tidligere producerede plancher med luftfotos af et udvalg af kommunens gårde blev også sat frem. I løbet af de fire timer, arrangementet varede, havde vi omkring 20 besøgende. Det gav os tid til få snakket med de enkelte besøgende, og de fik på den måde oplysninger omkring deres ejendom. Både Terri, Erik og undertegnede deltog i arrangementet.

*Lone Rasmussen
Maj 2010*

Lokalhistorisk Arkiv for Herfølge-Sædder Sogne

Lokalhistorisk arkiv for Herfølge-Sædder Sogne har også i 2009 arbejdet med at formidle den lokale historie. Blandt andet har arkivet bidraget til de fælles tilbud, som borgerne møder i huset på Billesborgvej. I samarbejde med biblioteket arrangerede arkivet et yderst velbesøgt foredrag om Vallø Stift ved stiftsforvalter Søren Boas. Der var rift om de ca. 100 pladser, og nogle måtte gå forgæves efter billetter. Det blev en rigtig dejlig aften med et spændende foredrag.

I sommermånederne var der en udstilling med produkter fra Hegnetslund Teglværk og Lervarefabrik. Den var arrangeret af biblioteket i samarbejde med familien Cramer-Petersen og Peter Ålbæk Jensen. Mange havde bidraget med genstande til udstillingen. Lokalarkivet stod for en billedudstilling om virksomheden. Det var Leif Nolsø, der varetog denne opgave. Efterfølgende er billedmaterialet blevet indlemmet i arkivets samlinger. Mange borgere husker denne markante virksomhed og har måske stadig nogle fade eller lignende hjemme i køkkenskabet. Der var derfor stor interesse for udstillingen.

I november 2009 deltog arkivet i den landsdækkende begivenhed ”Arkivernes dag”. Vi holdt åbent hus, hvor der blandt andet blev vist gamle film fra området. Arkivets frivillige medarbejdere gjorde denne dag en ekstra indsats for at gøre opmærksom på vore tilbud.

Det samme var tilfældet, da nogle af arkivets medarbejdere deltog i markedsdagen i Herfølge i sensommeren. Denne dag, der er arrangeret af Herfølge Borgerforening, stiller en række af områdets ildsjæle op og fortæller om deres aktiviteter.

Vi søger på forskellig vis at lette adgangen til arkivet. I det forløbne år er skiltningen blevet endnu bedre, idet der nu på bygningen ud mod Billesborgvej tydeligt skiltes med, at her ligger Herfølge Bibliotek og Lokalarkiv. Desuden har de fire arkiver fået fælles hjemmeside under adressen www.koegearkiv.dk. Her ligger et væld af oplysninger om arkiverne og deres samlinger. Hjemmesiden opdateres og udbygges til stadighed.

Mange gæster finder hvert år vej til arkivet, og vi arbejder aktivt gennem lokalpressen og andre kanaler på at udbrede kendskabet til arkivets tilbud. Ligeledes modtager vi et stigende antal forespørgsler via e-mail.

I august 2009 havde arkivet besøg af omkring 50 kolleger fra arkiverne i Slagelse Kommune. De fik fremvist arkivets lokaler og hørte lidt om vores arbejde. Besøget fortsatte i Køge, hvor Birte Broch orienterede mere indgående om arkiverne i Køge Kommune og tog gæsterne med på en lille havnevandring ved Køge Havn.

Årets Køge Studier indeholdt en artikel skrevet af Palle Christensen, tidligere udgaveredaktør ved Dagbladet Køge. Heri fortæller han om sin opvækst og skolegang i Herfølge i 1950'erne og 1960'erne.

Indsamling

Der findes stadig mange ældre arkivalier, ligesom der hele tiden dannes nye, som kan belyse områdets historie. Arkivet har således også i 2009 fået forøget sin samling med værdifuldt historisk materiale. I årets løb er der tilføjet 39 indleveringer i alt.

En af de større afleveringer vedrører Gunderup i Vedskølle, idet arkivet har modtaget materiale fra den periode, hvor Svend Løppentin var forpagter på gården. Det drejer sig især om regnskabsmateriale, men der er også fotografier fra blandt andet Vedskølle Skole. Arkivet har i forvejen et stort materiale vedrørende Gunderup som følge af det fine arkiv, som Povl Falk-Jensen har indleveret gennem årene.

I 2009 udarbejdede arkivet og Herfølge Bibliotek i fællesskab en udstilling om Hegnetslund Teglværk og Lervarefabrik. I den forbindelse modtog arkivet mange fine fotografier, som stammer fra familien Cramer-Petersens billedsamling vedrørende Hegnetslund.

Fra arkivets medarbejder dyrlæge Henrik Christoffersen har vi modtaget forskelligt materiale vedrørende Tureby og Herfølge praksis, som Henrik Christoffersen overtog i 1965.

Traditionen tro er der indkommet en del personalhistorisk materiale. Blandt andet har vi modtaget en fornem slægtstavle fra Sonja Zingg Hansen, materiale vedrørende Poul Møller Nielsen og familie i Kanderød og vedrørende Jens Larsen på Nerildgården i Ringsbjerg. Desuden er der indleveret billeder og slægtshistoriske optegnelser om familierne på Kastaniegården i Gammel Hastrup og Bakkegården i Svansbjerg.

Den meget vidende lokale borger Viggo Pedersen har fortsat med at nedskrive noget af sin store viden om områdets historie. Denne gang er det lidt om tiden omkring 1900 samt om besættelsestiden.

Birthe Braad Hansen, der i mange år var lærer på Alkestrup Skole, er flyttet fra kommunen, og i den forbindelse modtog arkivet et fint materiale vedrørende virksomheder i Alkestrup. Det er materiale, som hun har indsamlet til brug for undervisningen i skolen.

Også Herfølge Skole er rigt repræsenteret i arkivets samlinger. I det forløbne år har arkivet modtaget billeder fra skolens 50 års jubilæum i 2004 samt forskelligt materiale vedrørende skolens blad Hærfuglen.

Fra foreningslivet kan nævnes materiale vedrørende Herfølge gamle Brugsforening og Herfølge Boldklub.

Som altid har arkivet modtaget mange fine fotografier, herunder af Bankehuset, elever i Sædder Skole, dilletantforestilling i Sædder Forsamlingshus og personale på Hotel Påskebjerg.

Arkibas 4

Arkivet er nu ved at være klar til at indføre registreringsprogrammet Arkibas 4, som er udviklet af Sammenslutningen af Lokalarkiver. Programmet er anskaffet, og medarbejdere har været på kursus. Det må forventes, at der skal anvendes mange ressourcer på implementeringen af programmet. Ligeledes vil der gå lang tid, flere år, før de gamle registreringer er blevet overført til det nye system, med mindre der tilføres ekstra personaleressourcer.

Personale

Arkivet drives ved hjælp af frivillig og ulønnet arbejdskraft, men med konsulentbistand fra arkivleder Birte Broch. Efter fusionen i 2007 varetages ledelse, administration og bogholderi/regnskab centralt for alle fire arkiver i kommunen. Det har gennem årene været muligt at rekruttere gode og stabile frivillige medarbejdere i Herfølge-Sædder til at stå for arkivering, publikumsbetjening og øvrige opgaver i åbningstiden. Dette fortæller noget om arkivets forankring i lokalsamfundet og den betydning, som den lokale identitet tillægges.

I 2009 har de frivillige medarbejdere været Ingrid Nielsen, Else Rasmussen, Henrik Christoffersen, Sonja Zingg Hansen, Leif Nolsø Hansen og Bo Michael Hansen. Det er et meget kompetent hold, der har stærk tilknytning til lokalområdet og et omfattende netværk. Tak til alle for en stor indsats og en god, hyggelig og publikumsvenlig stemning i arkivet. Desuden har Martin Vallø Andersen varetaget opgaven med at tage fotografier i området.

I lighed med de øvrige medarbejdere ved Køge Arkiverne deltager medarbejderne fra Herfølge i det fælles Medarbejderforum for Køge Arkiverne, der afholder møde to gange om året.

Tak til alle medarbejdere for et godt samarbejde også i 2009.

Støtte og samarbejde

Grundlaget for arkivets drift er først og fremmest tilskud fra *Køge Kommune*, som vi takker for et fortsat fint samarbejde. Vi takker også for de gode lokaleforhold, som arkivet har fået i lokalerne på Billesborgvej sammen med Herfølge Bibliotek.

Vi har som altid haft et godt samarbejde med *Lokalhistorisk Forening for Herfølge-Sædder Sogne*, der har til formål at støtte arkivets arbejde og udbrede kendskabet til områdets historie. Også den lokale presse, *Herfølge Bibliotek* og *Herfølge Skole* takkes for godt samarbejde.

Vi håber, at borgerne fortsat vil tage godt imod det nye samlede tilbud fra arkiv og bibliotek, og at rigtig mange vil finde vej til arkivets nye adresse. Alle med spørgsmål til lokalhistorien skal være hjerteligt velkomne i arkivet. Til slut vil vi opfordre alle i arkivets område til at hjælpe med at bevare historisk materiale. Endelig tak til de mange, der i 2009 har betænkt arkivet med indleveringer.

*Birte Broch
Februar 2010*

Efterskrift

Siden afslutningen af årsberetningen har Lokalhistorisk Arkiv for Herfølge-Sædder Sogne mistet to højt skattede medarbejdere, Inger Jensen og Ingrid E. Nielsen.

Inger Jensen kom til arkivet som frivillig medarbejder i 1989. Hun var fra Sædder, men boede det meste af sit voksne liv i Rapperup. Inger havde et stort netværk og kendte rigtig mange mennesker i de to sogne.

Inger stod for registreringen af hundredvis af fotografier i arkivets samlinger. Det blev gjort med akkuratess og grundighed. Også når der var besøgende i arkivet, kunne hun øse af sin store viden om området. En anden stor indsats gjorde hun i arbejdet med at transskribere de gamle kirkebøger og folketællinger fra Herfølge og Sædder Sogne.

Ingrid E. Nielsen begyndte som frivillig medarbejder ved Lokalhistorisk Arkiv for Herfølge-Sædder Sogne lige efter, hun i 2002 var gået på pension fra sin stilling som organist ved Herfølge Kirke. Arkivet havde gennem årene stor glæde af Ingrids omfangsrige viden om lokalområdet. Hun var født og opvokset i Herfølge, hvor hun kendte mange mennesker. Også senere i livet som spillelærerinde og organist havde hun en bred berøringsflade med sognets beboere. Det fik arkivet gavn af, når hun deltog i arbejdet med for eksempel at registrere arkivets mange fotografier. Enten kendte hun selv dem på fotografierne, eller også vidste hun, hvem man kunne spørge hos.

Vi vil komme til at savne Inger og Ingrid.

*Birte Broch
Juni 2010*

Højelse Sognearkiv

Årets helt store begivenhed for Højelse Sognearkiv i 2009 var udgivelsen af den lokalhistoriske bog af Birgit Rosenberg om landsbyerne Højelse, Assendrup og Vilkestrup. Præsentationen af bogen fandt sted ved en reception fredag den 27. februar i Skensvedhallens Selskabslokaler, hvor vi kunne glæde os over, at overvældende mange gæster var mødt op, ikke mindst, at så mange fra de 3 landsbyområder kom. Når så mange deltog, skyldtes det sikkert, at der forud for receptionen var sørget for stor presseomtale i de lokale medier, ligesom arkivets medarbejdere havde omdelt invitationer til alle husstandene i Højelse, Assendrup og Vilkestrup områderne. Den nye bog er i øvrigt blevet særdeles godt modtaget og på nuværende tidspunkt har flere hundrede anskaffet bogen. De 3 flotte fotoplancher med billeder fra de 3 landsbyområder af nu forsvundne ejendomme, som blev lavet i forbindelse med bogudgivelsen, har været ophængt i Ølby Bibliotek, i Ølsemagle Mølle på årets mølledag og i en lang periode i Margrethegården, Højelse. Plancherne kan nu ses i Højelse Sognearkiv.

Lokalhistorisk bog om landsbyerne Store Salby og Lille Salby på vej

Så snart arbejdet med ovennævnte bog var overstået, påbegyndte Birgit Rosenberg forberedelsen af en ny lokalhistorisk bog, som skal omhandle landsbyerne Store Salby og Lille Salby. I den forbindelse har hun haft kontakt med en række af områdets nuværende og tidligere beboere med henblik på indsamling af billeder, oplysninger og beretninger fra disse områder, ligesom Birgit Rosenberg og Kirsten Beck fra arkivet har været rundt og fotografere huse og ejendomme. Dette har resulteret i, at arkivet har modtaget fået værdifuldt materiale såvel til brug i den nye bog, som til forøgelse af arkivets samlinger. Arbejdet med den nye bog er godt i gang og udgivelsen forventes at finde sted i 2011.

Udadvendte aktiviteter

I årets løb har vi som sædvanlig haft forskellige aktiviteter, der har taget sigte på at øge kendskabet til arkivet hos lokalbefolkningen. Udover ovennævnte reception i Skensvedhallens Selskabslokaler og fotoplanchestillingerne forskellige steder, har medarbejdere fra arkivet været til stede to lørdage i Dagli' Brugsen i Lille Skensved, hvor der har været mulighed for at købe vore lokalhistoriske bøger, aflevere lokalhistorisk materiale til arkivet og i øvrigt at få besvaret spørgsmål om Højelse Sognearkivs samlinger. Det samme var tilfældet på mølledagen i Ølsemagle Mølle i juni, hvor der også var medarbejdere fra arkivet til stede.

Lørdag den 14. november holdt arkivet åbent i forbindelse med Arkivernes Dag, som afholdtes over hele landet denne dag. Gæsterne havde mulighed for at se gamle videofilm og lysbilleder fra Højelse, Lille Skensved og Ølby, ligesom der på computer blev vist et diasshow med billeder fra den nye bog om landsbyerne Højelse, Assendrup og Vilkestrup. Desværre kom der ikke mange besøgende denne gang, men til gengæld havde de der kom medbragt gode indleveringer til arkivet, og de forskellige aktiviteter blev studeret med stor interesse af de fremmødte gæster, som også havde lejlighed til at få besvaret konkrete spørgsmål og i øvrigt få en snak med arkivets medarbejdere om lokalhistoriske emner. Endvidere modtog arkivet nogle meget velkomne indleveringer af materiale, ligesom nogle besøgende benyttede lejligheden til at klare nogle slægtshistoriske studier. Så vi kan se tilbage på en særdeles succesrig dag.

1500 fotos på hjemmesiden.

En stor del af arkivets mange billeder af personer og ejendomme fra vort område, er i løbet af de senere år blevet scannet og arkiveret digitalt. 1500 af disse billeder er nu lagt på nettet, hvor de kan ses på hjemmesiden www.koegearkiv.dk

Indleveringer

Højelse Sognearkiv har i 2009 modtaget en ekstraordinær stor mængde indleveringer af lokalhistorisk materiale, enten som gaver eller, for en del billeders vedkommende, til låns til scanning eller affotografering. Vi har således modtaget:

4 forhandlingsprotokoller, som stammer fra Højelse Sygekasse. Valgprotokol for Højelse 1841 – 1904 og Lellinge 1850 – 1853. 50 historiske og egnsbeskrivende bøger, som har været brugt på Skolebiblioteket, Højelse Skole. Diverse papirer, rationeringsmærker, regninger m.m. vedrørende en slagterforretning. Et maleri fra ca. år 1900 af et hus i Ølby. Attester vedr. udledning af vand, regnskabsbog vedrørende et landbrug, et udtagelsespas, et indtegningsbevis for optagelse i lægdsrullen, 1 maskinsynsbog, avisudklip vedrørende Højelse Mølle og 65 fotos. 1 pressefoto samt en dvd med billeder fra receptionen for Højelse/Assendrup/Vilkestrup-bogen den 27.2.2009. Tre billeder af ejendommen, Harekærvej 9. 81 fotos af ejendomme i Store Salby og Lille Salby optaget i 2009. 7 s/h fotos fra Skensvedhallens indvielse. En artikel af Henning Andersson om Højelse Kirkes kirkeskib "Ane". Oplysninger om provst E. H. Tuxen, Højelse Kirke 1886. 8 fotos fra Mejeriet "Bøgely" m.m. 7 fotos med motiver fra Lille Salby og et manuskript til et foredrag af Jørn Neuenschwander om, hvordan det var at være barn i 1940'erne.

Protokoller for den konservative vælgerforening for Lille Skensved. 2 dannelsesstavler 1875/76 og 1880 fra Højelse Skole. 1 pressefoto fra Lille Lyngvej med flere personer. En dvd med optagelse fra efterårsmanøvre på Banbjerggård. 46 fotos med personer fra Bolbjerggård, samt et hæfte af Oscar Hansen om hans familie. Foto af guldkonfirmander, konfirmander fra Højelse Kirke 1959. Ølby Brugsforenings 50 års jubilæumsskrift. Et luftfoto af ejendommen, Harekærvej 7 og 3 fotos fra ejendommen, samt foto af ejendommen Harekærvej 5 og ejendommen Salbyvej 168. 1 poesibog. Et foto af gartneriet, Lyngvej 40, Store Salby. 5 andre fotos fra Store Salby. 2 farveluftfoto i rammer af smedjen, Assendrupvej 2 A. Love, regnskabshæfter, jubilæumsskrift m.m. vedrørende Naurbjerg Mejeri. Diverse matrikelkort og sognekort over Store Salby og Lille Salby. 2 fotos af ejendommen Oldestræde 3, Højelse. Et luftfoto af Klarkærgård. 1 fotoalbum med ca. 450 fotos, samt 22 større fotos fra Mejeriet Bøgely. 12 kopier af dokumenter vedrørende tømrer Hans Larsen (Tusindkunstneren). En slægtsbog: "Slægten Henning Nielsen i to hundrede Aar". En 16 siders beretning af Ulla Løje om "Bjørnholm", Store Salby. Et foto af ejendommen, Salbyvej 148. 37 andre fotos fra forskellige givere.

Støtte

Der er igen i år grund til at rette en stor tak til de mange som har bidraget med lokalhistorisk materiale til arkivet i årets løb og til de institutioner og erhvervsdrivende i området, som har støttet arkivet på forskellig måde med bogsalg, plakatophængning m.m. Ligeledes en stor tak til Køge Kommune for økonomisk tilskud til arkivets drift og til arkivleder Birte Broch og arkivar Lars Kjær fra Køge Byhistoriske Arkiv for hjælp, råd og vejledning i årets løb. Endvidere en stor tak til arkivets stab af frivillige medarbejdere for deres store engagement i at løse opgaverne på allerbedste måde og en stor tak til de 2 repræsentanter for Højelse Sognearkiv i Køge Fondens bestyrelse, Børge Møller og Bente Grubbe Hansen, fra medarbejderne i Højelse.

*Ingo Larsen
Februar 2010*